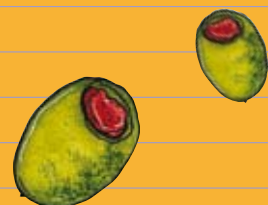
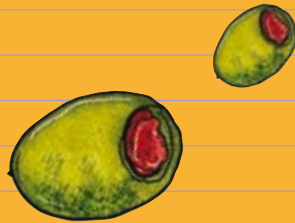

Goed! gedaan!

Theoretische verantwoording

Malmberg

Goed gedaan! Theoretische verantwoording

Een preventief programma

- *Goed gedaan!* is een praktisch sociaal-emotioneel programma voor de basisschool. Het geeft kinderen duidelijkheid over het hoe en waarom van omgangsvormen en gedragsregels en zet inzichten en elementen uit diverse trainingen en therapieën uit de jeugdhulpverlening preventief in.
- *Goed gedaan!* leert kinderen zichzelf en anderen beter begrijpen, en geeft leerkrachten de mogelijkheid om de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen te stimuleren, te volgen en waar nodig extra ondersteuning te bieden.
- *Goed gedaan!* gaat uit van de wereld waarin kinderen van nu opgroeien. Dit is een wereld vol prikkels en keuzemogelijkheden waarin moderne communicatiemiddelen een grote rol spelen, waar kinderen verstandig mee om moeten leren gaan.

Sociaal-emotionele competenties verwerven

Goed gedaan! heeft voor iedere jaargroep zestien aansprekende lessen met schoolbreed hetzelfde onderwerp. Een kind verwerft echter geen sociaal-emotionele competenties door enkel leuke en leerzame lessen te volgen. Om te zorgen dat het kind zich de inzichten en vaardigheden die in de lessen aan bod komen echt eigen maakt (en dus ook toepast in andere situaties), heeft *Goed gedaan!* gekozen voor de volgende opzet:

Een duidelijke structuur met veel herhaling en verdieping

Het programma heeft een duidelijke structuur:

- *Goed gedaan!* heeft leerpaden ontwikkeld voor twaalf sociaal-emotionele competenties (zie: IK - JIJ - WIJ - ZIJ).
- Elk leerpad kent een aantal praktische inzichten en vaardigheden.
- In de lessen worden concrete stapjes van die inzichten en vaardigheden besproken en geoefend die het kind steeds een stukje verder op weg helpen op het leerpad.
- Belangrijke basisstapjes komen in de loop der jaren regelmatig terug, afgestemd op de leeftijd en belevingswereld van het kind, en vaak gekoppeld aan verschillende lesonderwerpen waardoor elk keer verdere verdieping ontstaat.

Aandacht voor het denken, doen, voelen en willen van het kind

- Alleen vertellen 'hoe het hoort' is niet voldoende. Het kind moet het 'waarom' van omgangsvormen begrijpen en stil leren staan bij de gevolgen

- van zijn gedrag voor zichzelf en anderen (denken).
- Het kind moet leren hoe hij het wél verstandig aan kan pakken en moet dat gewenste gedrag veilig kunnen oefenen (doen).
- Het kind moet zich bewust worden van zijn emoties en impulsen en leren hoe hij die zelf in de hand kan houden (voelen).
- Vervolgens moet het kind zelf bewust kiezen voor bepaald gedrag (willen).

Doorwerking buiten de lessen

De volgende punten zorgen ervoor dat wat in de lessen besproken en geoefend is, doorwerkt in het hele schoolleven:

- Twee vaste toevoegingen bij elke les zorgen voor verdere doorwerking in de klas: een extra oefening die op een ander moment gegeven kan worden, en een zo-doen-we-dat-kaart waarop de stapjes van de les staan en die in de klas opgehangen kan worden.
- Het gebruik van eenduidige termen voor sociaal gedrag zorgt voor doorwerking op de hele school. *Goed gedaan!* hanteert voor een aantal basisvaardigheden schoolbreed dezelfde termen. Bijvoorbeeld: Wanneer iemand iets doet wat jij niet fijn vindt, kun je 'stil wegkruipen', 'boos tekeergaan' of 'slim aanpakken'. In de lessen leert het kind wat 'slim aanpakken' is (rustig en duidelijk zeggen wat je niet fijn vindt) en oefent hij die vaardigheid ook. Wanneer alle leerkrachten op de speelplaats het kind met diezelfde term aanspreken, zal het kind eerder begrijpen welk gedrag er nu precies van hem verwacht wordt.
- De structuur van *Goed gedaan!* is duidelijk herkenbaar in de verschillende onderdelen van de methode (lessen, observatielijsten, individuele steun) en maakt het voor de leerkracht inzichtelijk aan welke concrete stapjes er in de les gewerkt wordt, hoe hij de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind kan volgen, en hoe hij het kind buiten de les kan begeleiden.

Een brug naar thuis

Goed gedaan! betreft ouders zoveel mogelijk bij de methode:

- Aan het begin van elk schooljaar vult de leerkracht sámen met de ouders het zorgformulier van *Goed gedaan!* in. Daardoor is de leerkracht snel op de hoogte van de thuissituatie en is de basis gelegd om samen te praten over de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Dat maakt het gemakkelijker contact met elkaar op te nemen en samen stappen te ondernemen wanneer er in de loop van het schooljaar zorgen of problemen ontstaan.
- Elke les heeft een eigen ouderbrief. Daarin wordt kort verteld wat het belang is van het onderwerp van die les en wat het kind besproken, geleerd en geoefend heeft. Om het kind bij de ouderbrief te betrekken, staat er ook een verkleinde afbeelding van de zo-doen-we-dat-kaart op. Dit geeft ouders tevens de mogelijkheid hun kind met dezelfde termen aan te spreken op zijn gedrag als op school de gewoonte is. Daarnaast staan er enkele korte tips in de ouderbrief die aansluiten bij de les.

IK - JIJ - WIJ - ZIJ

In de sociaal-emotionele competenties van *Goed gedaan!* staat niet alleen het kind zelf (IK) centraal, maar komen ook de ander (JIJ), de groep (WIJ) en de buitenwereld (ZIJ) nadrukkelijk aan bod. Op die manier werken de kinderen van groep 1 tot en met groep 8 stap-voor-stap aan:

- Het ontwikkelen van een positief zelfbeeld
(IK-competenties: *zelfkennis - relativeren - zelfvertrouwen*)
- Het vermogen zichzelf gericht aan te sturen
(IK-competenties: *zelfbeheersing - bewust keuzes maken*)
- Inzicht in de beleving van anderen
(JIJ-competentie: *verplaatsen in anderen*)
- Sociaal vaardig gedrag
(WIJ-competenties: *omgaan met verschillen - rekening houden met anderen - weerbaarheid - samen spelen en werken - samen op internet*)
- Omgaan met informatie uit de hele wereld
(ZIJ-competentie: *omgaan met media-informatie*)

Bronnen

De theoretische achtergronden, kennis en ervaringen van diverse trainingen en therapieën voor kinderen met sociaal emotionele problemen hebben gediend als inspiratie voor *Goed gedaan!* Basisprincipes uit sociale vaardigheidstrainingen, zelfcontrole trainingen en de RET (Rationeel Emotieve Therapie) zijn omgezet in concrete stapjes die elk kind op de basisschool op weg kunnen helpen op het leerpad van sociaal-emotionele competenties. Duidelijkheid geven over het hoe en waarom van omgangsvormen en gedragsregels en kinderen leren hoe zij zélf hun emoties en impulsen in de hand kunnen houden, staat daarbij centraal.

Omdat 'omgaan met emoties', 'creatief denken' en 'stressreductie' belangrijke componenten van deze trainingen zijn, heeft *Goed gedaan!* ook inspiratie opgedaan bij theorieën over 'Emotionele Intelligentie' (EQ), 'filosofen met kinderen' en 'ontspannen'.

Daarnaast heeft *Goed gedaan!* er voor gekozen ook mediavaardigheden in het programma op te nemen. Sociale contacten spelen zich immers steeds meer digitaal af, en kinderen moeten emotioneel ook leren omgaan met beelden en informatie van over de hele wereld en 'realiteit en fictie' daarbij kunnen scheiden.

Geraadpleegde literatuur

- 'Kleine ontwikkelingspsychologie II, de schoolleeftijd'
Rita Kohnstamm - Bohn Stafleu Van Loghum (2002)
- 'Gedragsproblemen: ontwikkelingen en risico's'
J.D. van der Ploeg - Lemniscaat (2003)
- 'Protocolen in de jeugdzorg'
P. Prins & Noëlle Pameijer - Swets & Zeitlinger (2006)
- 'Geen watjes geen katjes: sociale vaardigheden voor kinderen'
Hans Janssen, Alice Boreel - Boom (2000)
- 'Leren denken over denken en leren begrijpen van emoties'
Pim Steerneman - Garant (1997)
- 'RET je kind: opvoeden met gezond verstand'
Jan Verhulst - Bohn Stafleu Van Loghum (2006)
- 'Gedragstherapie in de klas'
H. van Bilsen e.a. - Swets & Zeitlinger (1996)
- 'Werken aan het gevoel van eigenwaarde: training van kinderen en jongeren'
A.W. Pope e.a. - Dekker & Van de Vegt (1989)
- 'Uit de knoop: rationeel - emotieve therapie en andere cognitieve gedragstherapieën bij kinderen en adolescenten'
Jacobs, Muller, ten Brink - Bohn Stafleu Van Loghum (2001)
- 'Interculturele communicatie'
David Pinto - Bohn Stafleu Van Loghum (1994)
- 'Hoe vergroot ik het EQ van mijn kind: een opvoedgids tot emotionele intelligentie'
L.E. Shapiro - Boom (1998)
- 'Kinderen leren filosoferen'
Rob Bartels - Agiel (2007)
- 'Ontspanje: oefeningen voor ontspanning en stressvermindering'
M. Davis e.a. - Nieuwezijds (2001)
- 'Kind en media: weet wat ze zien'
Peter Nikken - Boom (2002)

